

# Arvioitavat kokonaisuudet: Nuorisopsykiatria

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Asiantuntijuus nuorisopsykiatrisessa hoitojärjestelmässä .....             | 2  |
| Erikoislääkärin rooli kliinisessä työryhmässä .....                        | 4  |
| Työn aiheuttaman psyykkisen kuormituksen hallitseminen .....               | 6  |
| Nuorisopsykiatrisesta osastohoitojaksosta vastaaminen .....                | 8  |
| Nuorisopsykiatrisesta tahdosta riippumattomasta hoidosta vastaaminen ..... | 10 |
| Potilasasiakirjojen laatiminen ja kirjallinen viestintä .....              | 12 |
| Nuorisopsykiatrinen arvio ja hoidon suunnittelu päivystystilanteessa ..... | 14 |
| Konsultaatiotaidot .....                                                   | 16 |
| Nuoren psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arvioiminen .....             | 19 |
| Nuorisopsykiatrisen potilaan ja hänen perheensä arvioiminen .....          | 21 |
| Psykososiaaliset hoitomuodot nuorisopsykiatriassa .....                    | 23 |
| Nuorisopsykiatrisen potilaan lääkehoito .....                              | 25 |

# Asiantuntijuus nuorisopsykiatrisessa hoitojärjestelmässä

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa toimia lääkärinä moniammatillisessa työryhmässä, monialaisessa ja viranomaisyhteistyössä ja alansa asiantuntijana yhteiskunnassa.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa jakaa nuorisopsykiatrista tietoa ja hyödyntää muiden ammattiryhmien ja potilaan perheineen tuomaa tietoa hoidon suunnittelussa ja verkostotyössä ja jakaa kulloiseenkin tilanteeseen optimaalisella tavalla nuorisopsykiatrista tietoa asiantuntijatehtävissä.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Erikoistuva ei osaa hyödyntää muiden tuottamaa tietoa eikä jakaa omaa asiantuntemustaan.
- Hoitosuunnitelmat jäävät yksipuolisiksi.
- Nuorisopsykiatrian näkökulmaa ei kyetä hyödyntämään kehittämistyössä.
- Suurelle yleisölle syntyy väärinkäsityksiä.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Ammatillisuus
- Toiminnan johtaminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Hahmottaa perustason ja erikoissairaanhoidon palveluiden vastuut nuorten mielenterveystyössä ja nuorisopsykiatriassa.
- Hahmottaa nuorisopsykiatrian ja sosiaalityön/ lastensuojelun rajapinnan ja toimii työssään näiden yhteistyötä edistäen.
- Ymmärtää koulun merkityksen nuoren kehitysympäristönä ja tekee rakentavaa yhteistyötä koulun kanssa osana nuoren hoitoa.
- Osaa huomioida alueellisten nuorisokulttuurin ilmiöiden merkityksen nuorten oireilulle ja palvelujärjestelmän toiminnalle (esimerkiksi alueellinen päihdekulttuuri, itsetuhoisen käyttäytymisen ilmiöt, someilmiöt)
- Osaa hyödyntää kolmannen sektorin palveluita alueellaan osana nuoren kuntoutusta
- Verkostoituu alueellisen palvelujärjestelmän kanssa ja osallistuu sen kehittämiseen nuorisopsykiatrian asiantuntijana

- Osaa vastata median tiedusteluihin ja lisätä suuren yleisön ymmärrystä nuorten mielenterveydestä

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset
- Erikoistuvan asiakirjamerkinnät
- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus

## Arviointimenetelmät

- Suora arviointi neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa
- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Osaaminen kehittyy erikoistumisen aikana potilaskohtaisesta asiantuntijuudesta yhteiskunnalliseen, joten yleensä erikoistumisen loppuvaiheessa.

## Kirjallisuutta

- Palvelujärjestelmä ja hoitoon lähettäminen. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.
- Eskola J. Muuttuva tieto, lääkärin työn vakaa pohja. Duodecim 2021;137:1573–8.

# Erikoislääkärin rooli kliinisessä työryhmässä

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hallitsee erikoislääkärin roolin nuorisopsykiatrian moniammatillisessa yhteistyössä.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva tuntee nuorisopsykiatrisen palvelujärjestelmän osana terveydenhuollon palvelujärjestelmää, muut relevantit palvelujärjestelmät (kuten sosiaalityö, sivistystoimi, nuorisotyö, poliisi, oikeuslaitos yms.) yhteistyökumppaneina nuorten mielenterveystyössä ja palvelujärjestelmän alueellisten erityispiirteiden merkityksen ja pystyy näiden kanssa potilaan tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Erikoistuva ei tunnista eri ammattiryhmien osaamisalueita ja rooleja nuorisopsykiatrisessa toiminnassa.
- Erikoistuva kuormittuu liikaa ottaessaan vastuuta, joka kuuluisi muille, tai muiden ammattiryhmien osaaminen jää hyödyntämättä.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Yhteistyö
- Toiminnan johtaminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Ymmärtää lääkärin ja muiden moniammatilliseen psykiatriseen työryhmään kuuluvien ammattihenkilöiden ammatillisen tietotaidon merkityksen nuoren arvioinnissa ja hoidon suunnittelussa
- Säilyttää rakentavasti ammatti-identiteettinsä moniammatillisessa yhteistyössä
- Osaa yhteensovittaa eri ammattiryhmien erityisosaamisen antaman tiedon moniammatillisessa psykiatrisessa työryhmässä
- Osaa vetää verkostoneuvottelun ja tuoda tehokkaasti nuorisopsykiatrian näkökulman käsillä olevaan potilasasiaan myös silloin, kun vastuu verkostotilanteen vetämisestä on muulla taholla
- Toimii rakentavasti nuorisopsykiatrian asiantuntijana useamman erikoisalan välisissä yhteistyötilanteissa
- Osaa laatia nuorisopsykiatrian alalta pyydettyjä lausunnot erilaisissa etuusasioissa ja viranomaisyhteistyötilanteissa
- Osaa johtaa klinisen työn kehittämistä moniammatillisessa työryhmässä

- Hallitsee erikoislääkärin roolin potilas-, perhe- ja viranomaisyhteistyössä lapseen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön tai pahoinpitelyn epäilytilanteissa ja vastaavissa tilanteissa, sekä näihin liittyvän lausuntotyön

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Hoitoneuvotteluiden ja verkostotapaamisten seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultaatiot
- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Arviointimenetelmät

- Suora arviointi neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa
- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Peruasiat heti koejakson aikana, vaativimmat erikoistumisen loppupuolella.

## Kirjallisuutta

- Kortekangas-Savolainen O, Väisänen-Tommiska M, Pitkäranta A. Oppia ikä kaikki – kasvuprosessi läpi lääkärin elämänkaaren. Duodecim 2015;131:509–10.
- Sanmark E, Launio S. Meistä tuli lääkäreitä – mutta miten se oikein tapahtui? Duodecim 2021;137:2753–7.

# Työn aiheuttaman psyykkisen kuormituksen hallitseminen

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa hallita työn aiheuttamaa psyykkistä kuormitusta ja palautua siitä.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva tunnistaa työstä kuormittumisen uhkan ja nuorisopsykiatriseen työhön liittyvät erityiset kuormittavuustekijät, osaa irrottautua työstä vapaa-ajalla ja käyttää rakentavasti työnohjausta kuormittumisen torjumiseen.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Erikoistuva ei tunnista työhön liittyviä kuormitustekijöitä, ei osaa rajata työtään eikä irrottautua siitä vapaa-ajalla.
- Erikoistuva ei osaa arvioida riittävää suoritusta.
- Erikoistuva ottaa liiaksi omalle vastuulleen asioita, joihin ei voi vaikuttaa.
- Ei osaa hyödyntää konsultaatiota, mentorointia ja työnohjausta kuormituksen hallitsemiseksi.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Ammatillisuus
- Yhteistyö
- Toiminnan johtaminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Ymmärtää ihmissuhdetyöhön liittyvän kuormituksen riskin
- Tunnistaa kuormittumisen merkit itsessään ja osaa pyytää apua tarvittaessa
- Osaa tehokkaasti ja rakentavasti hyödyntää työnohjausta, mentorointia ja konsultaatiota kuormituksen säätelyssä
- Tunnistaa oman ammatillisen osaamisensa ja jaksamisensa rajat ja osaa hyödyntää esimiestyötä, senioriohjausta ja moniammatillista työryhmää rajojen ylittymisen uhatessa
- Tunnistaa tilanteet, joissa kuormittuminen johtuu osaamisen vajeesta, ja osaa tehokkaasti ryhtyä hankkimaan tarvittavaa osaamista
- Kykenee olemaan ottamatta kantaakseen muille tahoille kuuluvaa vastuuta ja rakentavasti ohjaamaan vastuut oikeille tahoille
- Kykenee käsittelemään potilaan hoidossa tapahtuvia epäonnistumisia ja vakavia komplikaatioita rakentavasti ja osaa etsiä tarkoituksenmukaista tukea tällaisten tilanteiden käsittelyyn

- Kykenee toimimaan rakentavasti ja tarkoituksenmukaisesti, kun työyhteisön jäsenellä tai koko yhteisöllä ilmenee erityistä kuormittuneisuutta tai yhteisö kohtaa epäonnistumisia ja komplikaatioita

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Lähikouluttajan tapaamiset
- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus

## Arviointimenetelmät

- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa
- Suora arviointi neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Osaaminen kehittyy erikoistumisen aikana omaa itseä koskevasta oivalluksesta työyhteisön tukemiseen. Arvioidaan ensimmäisen kerran erikoistumisen alkupuolella ja saavutetaan erikoistumisen loppupuolella.

## Kirjallisuutta

- Helin-Salmivaara A, Hietanen P. Tiedot, taidot ja tunteet lääkärin työkaluina. Duodecim 2021;137:1567–71.
- Pasternak A. Hoitovirheet ja hoidon aiheuttamat haitat. Duodecim 2006;122:2459–70.
- Juvani A. Työstressin vaikutus työuriin. Duodecim 2019;135:2057–64.

# Nuorisopsykiatrisesta osastohoitajaksosta vastaaminen

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hallitsee nuorisopsykiatrisen potilaan osastohoidon

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva hallitsee hoidosta vastaavana lääkärinä kaikki nuorisopsykiatrisen osastohoitajakson vaiheet potilaan sisäänkirjoituksesta jatkohoidon suunnitteluun ja potilaan uloskirjaamiseen

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei osaa rajata osastohoidon tarvetta oikein ja osastohoito kohdentuu epätarkoituksenmukaisesti potilaiden ja/tai osaston kannalta

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Johtaminen
- Ammatillisuus
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Hallitsee nuorisopsykiatriseen osastohoitajaksoon liittyvän asiakirjatyön
- Hallitsee osastohoidon tarpeen arvioinnin sekä vapaaehtoisesti että tarkkailulähetteellä osastohoitoon lähetettävien nuorten osalta
- Osaa tehdä asianmukaisen hoitosuunnitelman, jossa huomioidaan sekä nuoren, hänen verkostonsa, muiden osastolla hoidossa olevien nuorten ja palveluiden resurssit, ja valvoa osaltaan suunnitelman toteutumista
- Laatii asianmukaisen ja toteuttamiskelpoisen jatkosuunnitelman uloskirjoittaessaan potilaan osastolta
- Johtaa vastuullisesti moniammatillista työryhmää ja osaa hyödyntää työryhmänsä resursseja ja osaamista

- Kykenee rajaamaan ja fokusoimaan osastohoidon niin, että hoidon pääpaino säilyy avohoidossa ja osastohoidon käyttö on lääketieteellisesti ja resurssien käytön kannalta optimaalista
- Osaa rajata osastohoidon käytön lääketieteellisiin indikaatioihin ja neuvottelemaan tehokkaasti vaihtoehtoja, kun nuoren tilanne edellyttää muiden toimijoiden interventioita

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilashaastatteluiden/hoitoneuvotteluiden/verkostotapaamisten seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat
- Mini-CEX

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta vuodeosastolla työskennellessä.

## Kirjallisuus

Kaltiala-Heino R, Lindberg N. Nuorisopsykiatrinen osastohoito. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Nuorisopsykiatrisesta tahdosta riippumattomasta hoidosta vastaaminen

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hallitsee nuorisopsykiatrisen potilaan tahdosta riippumattoman hoidon

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva hallitsee hoidosta vastaavana lääkärinä nuoruusikäisen tarkkailujaksoon ja tahdosta riippumattomaan hoitoon liittyvät käytännöt

Nuorisopsykiatrisesta osastohoitojaksosta vastaaminen -EPA kattaa yleisen osaamisen osastohoidosta vastaamista koskien

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei hallitse tahdosta riippumattomaan hoitoon liittyvää lainsäädäntöä ja sen tukintaa riittävällä tarkkuudella

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Johtaminen
- Ammatillisuus
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Hallitsee tahdosta riippumattomaan hoitoa koskevan lainsäädännön sekä alaikäisten että täysi-ikäisten osalta
- Osaa arvioida M1-lähetteen, laatia M2-lausunnon ja tietää, miten M3-päätös laaditaan
- Hallitsee mielenterveyslain tuntemat pakkotoimet ja niiden määräämisen sekä tunnistaa näihin perustumattomat käytännöt

- Hallitsee tarkkailujaksoon ja tahdosta riippumattomaan hoitoon liittyvät osastokohtaiset käytännöt
- Ymmärtää itsemääräämisoikeuden rajoittamisen ja autonomian tukemisen tasapainon kompleksisuuden nuoruusiän eri kehitysvaiheissa ja erilaisista häiriöistä kärsivien nuorten hoidossa
- Noudattaa erityistä ammatillisuutta potilaan itsemääräämisoikeutta koskevissa päätöksissään
- Pystyy perustelemaan itsemääräämisoikeuden rajoittamisen käytön ja käyttämättä jättämisen nuorelle, hänen huoltajilleen ja muille viranomaisille
- Noudattaa erityistä ammatillisuutta potilaan itsemääräämisoikeutta liittyvässä viestinnässä ja osaa ottaa tässä huomioon nuoren kehitysvaiheen

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilashaastatteluiden/hoitoneuvotteluiden/verkostotapaamisten seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus
- Erikoistuvan laatimat tahdosta riippumatonta hoitoa sekä pakon ja rajoitusten käyttöä koskevat potilasasiakirjamerkinnät

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta vuodeosastolla työskennellessä.

Luontevimmin samanaikaisesti Nuorisopsykiatrisesta osastohoitojaksosta vastaaminen -EPAn suorittamisen kanssa.

## Kirjallisuus

- Kaltiala-Heino R. Tahdosta riippumaton psykiatrinen hoito. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.
- Kaltiala-Heino R. Alaikäisten tahdosta riippumaton hoito. Mitä mielenterveyslain käsite vakava mielenterveyden häiriö alaikäisillä tarkoittaa? Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2003:7.

# Potilasasiakirjojen laatiminen ja kirjallinen viestintä

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hallitsee potilasasiakirjojen laatimisen ja kirjallisen viestinnän

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa laatia tehtäviinsä kuuluvat potilasasiakirjamerkinnot ja kykenee sujuvaan kirjalliseen viestintään

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuvan kirjallinen ilmaisu ei ole selkeää

Olenneiden tietojen erottaminen on erikoistuvalla vaikeaa tai kirjallinen ilmaisu on muuten työlästä johtuen siihen, että asiakirjamerkintöjen laatimiseen kuluu kohtuuttomasti aikaa

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen
- Ammatillisuus

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Kykenee selkeään ja jäsentyneeseen kirjalliseen ilmaisuun.
- Osaa asiantuntevalla tavalla kirjallisesti käsitteellistää nuoren oireita ja tilannetta
- Osoittaa kykyä erottaa olennaisia tietoja epäolennaisista ja kykenee kuvaamaan monimutkaisiakin tilanteita selkeästi ja napakasti
- Hallitsee laajasti erilaisten sairauskertomusmerkintöjen ja lausuntojen laatimisen
- Osaa monipuolisesti soveltaa taitojaan kirjallisessa viestinnässä huomioiden kirjauksen/lausunnon tavoitteen, oman asiantuntemuksensa sekä käytettävissä olevat resurssit

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Erikoistuvan tuottamat potilasasiakirjamerkinnot ja lausunnot
- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultointi

- Erikoisalan vastuuhenkilön kontaktiopetus

## Arviointimenetelmät

Potilasasiakirjamerkintöjen ja lausuntojen arviointi

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta

## Kirjallisuus

Kaltiala-Heino R, Kaukonen P, Borg A-M. Tutkimukseen lähettäminen ja kirjaaminen. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Nuorisopsykiatrinen arvio ja hoidon suunnittelu päivystystilanteessa

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa arvioida nuorisopsykiatrisen päivystyspotilaan ja organisoida päivystystilanteessa vaadittavat hoidolliset toimenpiteet

## Määritelmä ja rajoitukset

EPA kohdistuu nuorisopsykiatrisen päivystyspotilaan arviointiin ja hoidon organisointiin päivystystilanteessa. Muut EPAt kattavat yleisen osaamisen potilaan arviointiin ja hoitoon liittyen.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuvan on vaikea soveltaa osaamistaan päivystystilanteissa olosuhteisiin tyypillisesti liittyvien tekijöiden (esim. kiire ja nopeasti muuttuvat tilanteet) vuoksi.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Tiedonhallinta ja oppiminen
- Toiminnan johtaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Osaa arvioida nuoren itsetuhoisuutta, psykoottisuutta ja mielenterveyden häiriöihin liittyvää väkivaltaisuutta sekä näiden vaatimien päivystyksellisten interventioiden tarvetta, erityisesti välittömän osastohoidon osalta
- Osaa arvioida nuoren päihdekäyttöön liittyvän psykiatrisen hoidon tarpeen kiireellisyyttä
- Osaa suunnitella päivystysaikana toteutettavat nuorisopsykiatriset hoitotoimenpiteet
- Osaa hoitaa akuutin kriisitilanteen
- Osaa soveltaa mielenterveyslakia päivystyksellisissä tilanteissa ja arvioida mahdollisten tahdosta riippumattomien interventioiden tarpeellisuutta
- Osaa arvioida psykiatrisesti oireilevan nuoren kiireellisten lastensuojelullisten interventioiden tarvetta ja ohjata nuoren niihin

- Osaa siirtää hoitovastuun tarkoituksenmukaisesti toisalle, ellei päivystyksellistä nuorisopsykiatrisen hoidon aloitusta tarvita
- Osaa kommunikoida rakentavasti päivystykselliset hoitoratkaisut tilanteissa, joissa eri toimijoilla kuten perheellä, lähettävällä terveydenhuollon taholla, sosiaaliviranomaisilla tai koululla on ristiriitaisia toiveita nuorisopsykiatrisen hoidon päivystyksellisistä tarpeista ja mahdollisuuksista
- Hallitsee juridisesti, somaattisen samanaikaissairastavuuden tai erityisen julkisen huomion takia kompleksisten tilanteiden (esim. suuronnettomuustilanteet) päivystyksellisen nuorisopsykiatrisen osuuden hoidon

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilashaastatteluiden seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Suoritetaan yleensä käytännön koulutukseen kuuluvan psykiatrian alojen päivystysjakson aikana tai sen jälkeen

## Kirjallisuus

Haravuori H, Juven T. Lapsen ja nuoren arviointi päivystysvastaanotolla. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Konsultaatiotaidot

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hallitsee yhteistoiminnan erityistyöntekijöiden ja muiden erikoisalojen kanssa.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa 1) pyytää tarkoituksenmukaisesti erityistyöntekijöiden ja toisen erikoisalan konsultaatioita potilaista ja 2) hyödyntää saatu tietoa tehokkaasti moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja 3) vastata toiselle erikoisalalle nuorisopsykiatrasta asiantuntemusta vaativassa konsultaatiopyynnössä.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Konsultaatioita pyydetään väärässä kohdassa hoitoa tai muuten tarpeettomasti niin, että a) tulee turhia kuluja, b) tieto olisi ollut saatavissa muutenkin tai c) tiedosta ei ole hyötyä potilaan ja hänen omaistensa auttamisessa.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Johtaminen
- Ammatillisuus
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Osaa kuvata mitä hyötyä erityistyöntekijöiden (esim. psykologi, toimintaterapeutti) tutkimuksista on saatavissa eri tilanteissa, mitä hyötyä niistä ei ole saatavissa ja mitä vastaavaa tietoa voidaan saada muilla menetelmillä tai on jo saatu.
- Osaa kuvata tilanteet, joissa nuorisopsykiatrisen potilaan tilanteen ymmärtämiseksi ja/tai hoitamiseksi tarvitaan toisen erikoisalan asiantuntemusta.
- Osaa kuvata miten muotoillaan tarkoituksenmukaisesti rajattu konsultaatiopyyntö erityistyöntekijälle tai toiselle erikoisalalle.

- Osaa kuvata kuinka ryhdytään konsultaativastauksen edellyttämiin toimiin.
- Osaa kuvata erilaisten erityistyöntekijöiden tutkimustulosten ennustearvon erilaisissa tilanteissa.
- Osaa kuvata, missä vaiheessa sairauden ja nuoren kehityksen kannalta on mielekästä tehdä erikoistyöntekijöiden tutkimuksia.
- Osaa kuvata, mitä hyötyä somatiikan tutkimuksista on saatavissa eri tilanteissa, mitä hyötyä niistä ei ole saatavissa ja mitä tietoa voidaan saada muilla menetelmillä ja osaa tulkita tutkimustuloksia mielekkäällä tavalla.
- Osaa vastata fokusoidusti ja tarkoituksenmukaisessa laajuudessa toisen alan nuorisopsykiatrialta pyytämään konsultaatioon potilaansa asioiden hoidossa.
- Osaa kuvata kuinka annetaan muiden erikoisalojen toimijoille tarkoituksenmukaiset tiedot yhteisen potilaan nuorisopsykiatrisen problematiikan luonteesta, hoidon tarpeesta ja nuorisopsykiatrian hoitosuunnitelmasta.
- Osaa kuvata kuinka arvioidaan sitä, kuinka paljon työtä erikoistyöntekijöiden tutkimukset vaativat ja kuinka suhteutetaan niistä saatavissa olevan hyöty tarvittavaan työmäärään.
- Osaa kuvata kuinka paljon kustannuksia somatiikan tutkimukset vaativat ja kuinka suhteutetaan niistä saatavissa olevan hyöty kustannuksiin.
- Osaa kuvata kuinka toimitaan nuorisopsykiatrian asiantuntijana monen erikoisalan osaamista vaativan potilaan hoidon suunnittelussa ja kuinka toteutetaan nuorisopsykiatrian interventiot hoidon kokonaisuutta tukien.
- Osaa kuvata kuinka koulutetaan muiden erikoisalojen toimijoita nuorisopsykiatrian alan kysymyksissä heidän hoitoprosessejaan tukevalla tavalla.

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilashaastatteluiden/hoitoneuvotteluiden/verkostotapaamisten seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat
- Mini-CEX

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta

## Kirjallisuus

Kappaleet: Kuusikko-Gauffin S: Psykologiset tutkimusmenetelmät. Määttä S: Kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmät. Vanninen R: Aivojen kuvantaminen. Lindholm P, Antikainen M: Somaattiset tutkimukset ja muiden alojen konsultaatiot. Kirjassa: Kumpulainen K,

Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Nuoren psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arvioiminen

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa arvioida nuoren psykoterapeuttisen hoidon tarpeen, soveltuvuuden ja oikea-aikaisuuden ja valita sopivimman psykoterapiamuodon.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa 1) arvioida nuoren psykoterapeuttisen hoidon tarvetta, soveltuvuutta ja oikea-aikaisuutta eri tilanteissa, ja 2) valita nuorelle sopivimman psykoterapiamuodon.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Kaikki yleisesti psykoterapeuttisiin hoitoihin liittyvät riskit. Erikoistuvan pitää osata suhteuttaa psykoterapeuttisen hoidon hyödyt ja haitat osana kokonaishoitoa.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee eri psykoterapiamuodot ja niiden käyttöaiheet nuorisopsykiatristen potilaiden hoidossa
- Osaa arvioida psykoterapeuttisen hoidon tuloksellisuutta ja haittoja osana nuoren hoidon kokonaisuutta
- Osaa arvioida psykoterapeuttisen hoidon soveltuvuuden nuorisopsykiatriselle potilaalle nuoren häiriön, kehitysvaiheen, motivaation, kapasiteetin (kuten ahdistuksen hallinta, kognitiivinen taso, kielellinen taso) ja ympäristön nuoren psykoterapiaprosessille tarjoaman tuen kannalta
- Osaa tukea nuoren ja hänen perheensä motivaatiota ja sitoutumista psykoterapiaan sen ollessa tarkoituksenmukaista ja rajata rakentavasti epätarkoituksenmukaisia aloitteita tilanteeseen soveltumattomista psykoterapioista
- Osaa arvioida psykoterapian päättämisen oikea-aikaisuutta

- Seuraa nuorten psykoterapioita koskevan tutkimustiedon kertymistä ja soveltaa sitä työssään

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Suora arviointi kierrolla, neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa
- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat ja lausunnot
- Mini-CEX

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta.

## Kirjallisuus

Kappale: Psykososiaaliset hoidolliset interventiot. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Nuorisopsykiatrisen potilaan ja hänen perheensä arvioiminen

## Lyhyt kuvays

Erikoistuva osaa haastatella nuorisopsykiatriasta potilasta ja hänen perhettään. Erikoistuva osaa arvioida nuoren psykiatrasta oireilua, nuoruusiän kehitystä ja toimintakykyä sekä hoidon vaihtoehtoja perheen nuorelle tarjoaman tuen kontekstissa. Erikoistuva osaa hyödyntää nuoren huoltajia informantteina nuorisopsykiatrisessa diagnostiikassa ja arvioida nuoren ja hänen perheensä vuorovaikutusta ja perhetekijöiden merkitystä diagnostiikalle ja hoidolle sekä tehdä tämän pohjalta tarkoituksenmukaisen hoitosuunnitelman.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa 1) haastatella nuorta ja hänen perhettään, sekä arvioida nuoren psykiatrasta oireilua ja toimintakykyä, nuoruusiän kehitystä ja hoitovaihtoehtoja perheen tarjoaman tuen kontekstissa; 2) hyödyntää nuoren huoltajia informantteina nuorisopsykiatrisessa diagnostiikassa, sekä arvioida nuoren ja hänen perheensä vuorovaikutusta ja perhetekijöiden merkitystä diagnostiikalle ja hoidolle; ja 3) tehdä arvion pohjalta tarkoituksenmukaisen hoitosuunnitelman.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuvan pitää tuntea psykiatrisen hoitoon liittyvä, alaikäisiä nuoria koskeva lainsäädäntö sekä olla tietoinen nuorisopsykiatrian juridisista ongelmatilanteista.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva osaa psykiatrisen haastattelun yleisperiaatteet.
- Erikoistuva on tutustunut ajankohtaiseen psykiatrian diagnoosiluokitukseen.
- Erikoistuva tuntee tavallisimmat alan itsearviointilomakkeet ja jonkin nuorisopsykiatria soveltuvan diagnostisen haastattelun ja näiden käytön nuoren ja huoltajien kanssa toteutettavassa nuorisopsykiatrisessa tutkimuksessa.

- Erikoistuva ymmärtää huoltajien ja perheen merkityksen sekä nuoren kehitykseen ja psykiatriseen oireiluun vaikuttavana kasvuympäristönä että informantteina nuoren häiriön diagnostiikassa.
- Erikoistuva hallitsee strukturoidun diagnostisen haastattelun nuorisopsykiatrisen potilaan ja hänen huoltajiensa kanssa ja osaa suhteuttaa näistä siitä saadun tiedon muilla tavoilla kertyneeseen tietoon diagnostisessa päättelyssä.
- Erikoistuva osaa haastatella perheitä kaikki perheenjäsenet huomioivalla tavalla ja arvioida perheen vuorovaikutusta ja sen merkitystä nuoren oirekuvalle ja hoidolle.
- Erikoistuva osaa toimia lääkärinä monialaista yhteistyötä vaativissa perhetilanteissa (kuten lastensuojeluyhteistyö).
- Erikoistuva osaa haastatella perheitä yhdessä ja erikseen kaikki perheenjäsenet huomioivalla tavalla ja arvioida perheen vuorovaikutusta ja sen merkitystä nuoren oirekuvalle ja hoidolle monimutkaisissa ja ristiriitaisissa perhetilanteissa.
- Erikoistuva osaa toimia lääkärinä tilanteissa, joissa perheen problematiikka vaatii erityistoimia kuten monimutkaiset lastensuojeluyhteistyökuviot, lähestymiskiellot, perheoikeudelliset prosessit yms.
- Erikoistuva osaa toteuttaa perheinterventioita (esim. psykoedukaation antaminen perheelle ja vanhempien ohjaaminen) osana nuoren hoitosuunnitelmaa.

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Suora arviointi kierrolla, neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa
- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat ja lausunnot
- Mini-CEX tai muu strukturoitu menetelmä arvioitaessa vuorovaikutusta potilaan ja perheen kanssa

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Ensimmäinen arviointi tehdään yleensä koejakson aikana ja voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta.

## Kirjallisuus

Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Psykososiaaliset hoitomuodot nuorisopsykiatriassa

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa suunnitella nuoren psykiatrisen häiriön psykososiaalisen hoidon ja seurata sen tuloksellisuutta ja turvallisuutta.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa 1) suunnitella nuoren psykiatrisen häiriön psykososiaalisen hoidon ja 2) seurata sen tuloksellisuutta ja turvallisuutta.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuvan pitää osata arvioida psykososiaalisten hoitojen oikea-aikaisuus, hyödyt ja mahdolliset haitat osana kokonaishoitoa.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Tiedonhallinta
- Terveiden edistäminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee keskeisten nuorisopsykiatristen häiriöiden yksilö-, ryhmä- ja perhehoitomuotoiset hoitovaihtoehdot
- Tuntee ympäristöön kohdistuvien (ekologisten) interventioiden merkityksen nuoren psykiatristen häiriöiden hoidossa.
- Osaa valita nuorelle sopivimmat hoitomuodot komplisoitumattomassa tilanteessa.
- Osaa suunnitella nuoren psykososiaalisten hoitojen kokonaisuuden tarkoituksenmukaisesti huomioiden nuoren häiriön, kehitysvaiheen, kehitysympäristöjen tarjoaman/tarvitseman tuen ja nuoren ja perheen motivaation ja resurssit.
- Osaa rajata psykososiaaliset hoidot tarkoituksenmukaisesti.
- Osaa motivoida nuorta ja hänen huoltajiaan nuoren edun mukaiseen psykososiaaliseen hoitoon ja vastata rakentavasti nuoren ja huoltajien hoitovaihtoehtoja koskeviin huolenaiheisiin.

- Seuraa uusinta psykososiaalisia hoitomuotoja koskevaa tietoa ja soveltaa sitä työssään.

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilashaastatteluiden/hoitoneuvotteluiden/verkostotapaamisten seuraaminen
- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi

## Arviointimenetelmät

- Potilaskierrot, neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteet
- Lähikouluttajatapaamiset ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat ja lausunnot
- Arvioidaan erikseen vähintään viiden eri häiriön ja ongelman osalta (mm. mielialahäiriöt, psykoosit, ahdistuneisuushäiriöt, syömishäiriöt)

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta

## Kirjallisuus

Kappale: Psykososiaaliset hoidolliset interventiot. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.

# Nuorisopsykiatrisen potilaan lääkehoito

## Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa suunnitella nuoren psykiatrisen lääkehoidon ja seurata sen tuloksellisuutta ja turvallisuutta.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa 1) määrätä nuorisopsykiatrisen lääkehoidon eri tilanteissa, ja seurata sen toteutusta ja 2) tuntee nuorten lääkehoidon erityispiirteet.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Kaikki yleisesti lääkehoitoon liittyvät riskit. Erikoistuvan pitää osata suhteuttaa lääkehoidon hyödyt ja haitat osana kokonaishoitoa.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee psyykenlääkkeiden käyttöindikaatiot ja kontraindikaatiot eri häiriöissä
- Tuntee psyykenlääkkeiden tärkeimmät interaktiot keskenään ja muiden nuoruusikäisillä keskeisten lääkkeiden kanssa ja osaa evaluoida interaktioiden mahdollisuuksia hyödyntäen soveltuvia tietokantoja
- Ymmärtää nuoren kehitysvaiheen ja kasvuympäristön merkityksen lääkehoidon valinnalle ja suunnittelee lääkehoidon näiden kannalta tarkoituksenmukaisesti ja toteuttamiskelpoisesti
- Osaa motivoida nuorta ja hänen huoltajiaan nuoren edun mukaiseen lääkehoitoon ja vastata rakentavasti nuoren ja huoltajien lääkehoitoa koskeviin huolenaiheisiin
- Hallitsee lääkehoidon tehon ja haittojen seurannan
- Osaa suunnitella komorbidien psykiatristen häiriöiden lääkehoidon
- Seuraa psyykenlääkehoidon uusinta tietoa ja soveltaa sitä työssään
- Osaa soveltaa lääkehoidon ja tiedonhaun osaamistaan ja monimutkaisissa lääkitystilanteissa, joissa nuorella on esimerkiksi odottamattomia tai poikkeuksellisia haittavaikutuksia lääkkeitä tai lääkitys on poikkeuksellisen kompleksinen somaattisten komorbiditeettien takia

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Suora arviointi kierrolla, neuvottelu-, työryhmä- ja verkostotilanteissa
- Arviointi lähikouluttajatapaamisissa ja konsultoidessa

## Arviointimenetelmät

- Lähikouluttajatapaamiset, osastokierrot ja konsultointi
- Erikoistuvan laatimat potilasasiakirjat
- Mini-CEX
- Arvioidaan erikseen vähintään viiden eri häiriön ja ongelman osalta (mm. mielialahäiriöt, psykoosit, ahdistuneisuushäiriöt, syömishäiriöt)

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Voidaan suorittaa missä tahansa vaiheessa koulutusta

## Kirjallisuus

Kappale: Lasten ja nuorten psyykenlääkehoito ja muut biologiset hoitomuodot. Kirjassa: Kumpulainen K, Aronen E, Ebeling H, Laukkanen E, Marttunen M, Puura K, Sourander A (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim 2016.